

szesíttessenek. Korántsem azért kérték a támogatást, mert ők maguk eszközeiből kifogytak. Ha még olyan nyomasztó volna is a mai helyzet, mint amilyen, ők akkor is eleget tudnak tenni a tagjaikkal szemben elvállalt kötelezettségeknek. Hanem igenis azt akarták, hogy nemes földadatuk teljesítését ismerje el az a hatóság, mely mitsem jelentő egyesülések működését pénzzel honorálja, ismerje el azt is, hogy az ő intézményük kimagaslik a többi egyesületek intézményei közül. Nem kevesebbet kértek tehát, hanem azt, hogy mint ahogy a külföldön a városi hatóságok teszik, *intézményesen biztosítsa Szeged hatósága is a munkanélküli segélyezés ügyét állandó hozzájárulásával.*

A tanács azonban szándékosan félreértette őket. Csak nem fog segélyezni szociálista egyeteket, ha még oly nagy dolgot létesítettek is! Hogy azonban még se monhassa senki, hogy a munkanélkülieken nem esik meg a szive, mert ezzel igen furcsa színben tűnhetnék föl, adott 1000 koronát a munkanélküliség enyhítésére. Sokat adott. Fejenként és családonként esik ebből az összegből minden nélkülözőre esetleg még 63 fillér is. Ezzel a télen át való koplalásért kárpótolva lehetnek.

Azt hiszem azonban, hogy ezzel a segítséggel a város hatósága inkább ártott humánus hírének, mint használt. Nyilvánvalóvá vált most már az, hogy minden izében antiszociális érzületű. Ott, ahol lett volna alkalma a munkásság ügyén intézményesen segíteni, beérte silány félrendszabállyal. Azok a kérvényezők, akik komolyan egyébként sem hitték kérelmük teljesítésében s akik inkább a maguk és hozzájuk tartozók okulására színvallásra akarták kényszeríteni a hatóságot, elérték céljukat, mert rámutathatnak, hogy a hatóság mai összetételében alkalmatlan arra, hogy szociális földadatok teljesítésére vállalkozzék, mert az újabb kornak követelményeivel nem simerős s a kor szociális

áramlatával inkább szembehelyezkedik, semhogy megértőjévé váljék.

Tanulságnak mindenesetre ennyi elég azoknak, akik tanuláshoz akartak jutni.

Mikor lesz csak nyugalom?

(Saját tudósítónktól.) Az a politika, a melyet az ellenzék követ, a *negáció politikája*. Célt érni azzal nem lehet.

Sztrájkjal fenyegethetnek a *munkások*; de olyanoknak a sztrájkja, akik *nem hagynak dolgozni*, ugyan mit érhet el?

Micsoda tévhit az, ha az ellenzék azt hiszi, hogy az ő *távolléte* fáj valakinek. Helyesnek nem mondhatjuk ezt a távolmaradást, — a *kötelességmulasztás* mindig helytelen — de, hogy miért fájjon *nekünk* az ő fejük: azt belátni nem lehet.

Az ellenzék talán azt hiszi, hogy az ő távolmaradása kár az országra. Ebben az esetben rólunk való fölfogása igen megtisztelő. Mert elismeri, hogy az ország kára minket inkább indít békére, mint őket s így a mi szívünkhez közelebb áll. Ez a rész igaz, ők csakugyan nem engednek, ha az ország érdeke azt is kívánja, mi ellenben igen. De honnan veszik, hogy az országra nézve *hátrány*, ha ők nem ülnek a parlamentben?

Ők nem mennek be, amíg a status quo helyre nem áll — szépen áll helyre! úgy, mint a balkáni talán! — s amíg nem lehet ismét obstruálni. Helyes. De hát azt hiszik, hogy az országnak olyan nagyon fáj, hogy nem sipolnak és hogy nincs *névszerinti szavazás*? Ugyan micsoda *érték* az, amitől meg vagyunk fosztva evvel?

Bécsből remélnék támaszt — nem tudjuk kitől. Hiszen mindig azt hirdették, hogy a kormánypárt a bécsi politika vak eszköze. Azt akarják mondani, hogy ők *még* inkább azok? És ha nem; és ha igazán hiszik, hogy a bécsi politika eszközei vagyunk: akkor *miért* akarjon elejteni? Azt hiszik olyan nagyon fáj Bécsben, hogy ők nem sipolnak, hogy tentatartókat nem dobálnak, hogy a zöldségpiac nyelvét a parlamentbe be nem

viszik, hogy nem obstruálnak s hogy *dolgozni hagyják* a törvényhozást?

Annyira magyargyűlölőnek hiszik a dinasztia, hogy fölteszik róla, hogy az ő kezükbe tenné az ország sorsát? Hogy óhajtáná ismét itt az anarchiát? Nem, nem a dinasztia minket szeret; ezt az országot másodszor nem fogja velük megnyomorítani. Először is csak *büntetésből* tette, de „megbűnhődte már e nép a multat s jövődöt”.

A dinasztia első gondja mindig a nagyhatalmi pozíció. Hát hiszik-e, hogy *rájuk* fog támaszkodni ennek érdekében? Külpolitikánkat elítélték; ellenségeinkkel cimboráltak és amikor fegyvert akartunk fogni — a *szerbek* mellett nyilatkoztak. Ugy viselkedtek, mint a monarchia elszakadni kész *szávjai*.

És *ezekre* támaszkodjék a nagyhatalmi pozíció?

Fegyver kell a nagyhatalomhoz s ők *tíz évig* hátráltatták a fegyverkezést s hadseregünket fejlődésében visszavetették.

És *ezekért* fog majd sirni a bécsi Burg! Hogy fog ott fájni, — ugy-e? — hogy többé nem ellenkeznek? Hogy fog ott fájni, hogy már nem szónokolnak, csak a piacon?

Hát *mire várnak*? Csodákat remélnék? Azt hiszik, hogy *magától* rendbe jön minden?

A kormány megy a maga útján; a nemzet és a király mellette állanak. Számára nincsen probléma. Ő megoldotta földadatát. De hogy az ellenzék hogy jut ki majd a zsákutcából, erre nincs felelet.

Ámbátor van egy: az ellenzék úgy tesz, mintha nem bukott volna meg és szócsövei új harcot hirdetnek megint. Most *ezuttal* a választói jogért. Amíg ez nem ül diadalt, *addig* — úgy mondják — *nem lesz itt béke és nyugalom*.

Addig nem? Dehogy. *Azután sem lesz*. Amíg *ez* az ellenzék mozogni bír, amíg *ez* el nem vesztí teljesen lábai alól a talajt: *addig* igenis nem lesz nemcsak nyugalom, de *rend* és zavartalan *munka* sem lehet.

Hiszen mindig van nekik valami követelésük, amit *reáderőszakolni* szeretnének má-

liheg és morog utána, aztán mindjárt elhallgat megint.

Stanci néni (lassan és fájdalmasan ül le, mintha üvegből volna és mindjárt összetörik. Siránkozva): Ül le, kérlek . . . ne . . . ne oda . . . a hokkedlire . . .

Frédi most veszi észre, hogy zavarában rá akart ülni egy kalapra. A vér hirtelen a fejébe szalad. Az a márki, aki az imént hajlongott, most kiegyenesedve, hetykén szembenéz Stanci néniel és hangosan így szól: „Valóban, asszonyom, nem óhajtottam a kalapjára ülni, mert ez esetben a kalap úgy szét pukkant volna, mint egy kövér dakszli. Tetszik érteni? Mint egy dakszli”. Frédi remegve és rémülten próbálja csitítani a márkit, érzi, hogy ebből nagy baj lesz, a halántéka lüktet. Stanci bácsi . . . szegény Stanci bácsi . . . hát meghalt . . . de neki jobb odafönt . . . mondogatja magában Frédi és a saját halálára akar gondolni.

Stanci néni (siránkozva): Nem voltál itt azóta.

Frédi (most már beszélni kell. A hangja gyöngén és hamisan remeg az elfojtott ijedségtől, hogy mi lesz itt mindjárt, szent isten, mi lesz itt mindjárt. Egyelőre még jól jön ez a remegés, mert a szájalom és meghatottság hangjával külsőleg azonos és azt a benyomást kelti, — de szent Isten, mi lesz itt mindjárt, ha kiderül, hogy mi az oka!): Nem jöhöttem . . . az egyetemen roppant el voltam foglalva . . . Stan . . .

A *márki* (Frédi szeme előtt ugrál, most

akkora, mint a hüvelykujjam és szemtelenül bókol): Ja, persze Stanci néni, el volt foglalva. Le volt foglalva. Föl volt foglalva. Szépen volt lefoglalva. Egy pecsét volt rajta, ilyen fölírással: „Kopí Alfréd le van foglalva”, még csak rövid ideig látható. Tessék besétálni harmadik emelet, pincén a bemenet”.

Frédi homlokán megdagadnak az erek.

Stanci néni (siránkozva): Ma három hete és két napja, hogy a megboldogultat áadtuk a földnek.

Naptya? Naptya? Mér naptya?

Szent Isten, ezt nem lehet kitartani. Miért naptya? Mi az, hogy naptya? Frédi lesüti a szemét, a gyomra hullámozni kezd. Egészen behunyja a szemét, hogy ne lássa a márkit és elgyöngyülve könyörög neki, hogy csak most ne figyeljen ide, mert ez rosszabb a halálnál. Hiába!

A *márki* (hangosan): Naptya? Kinek a kedves naptya? Az anyja meg az aptya.

Frédi (elgyengülve): Oh . . . kedves Stanci néni . . . ha tudná, mit éreztem, amikor . . . (elcsuklik, ő tudja, hogy miért.)

Stanci néni (siránkozva): Még csütörtökön itt ült . . . így, a hogy veled ülök itt . . . így ült szembe velem és aszongya: „Még irok valamit, Stanikám” és még meg is írta ezt a levelet . . . megírta, még alá is írta . . . még el is tettem . . . ide tettem, az asztalfiába . . .

Stanci néni suhogva feláll és háttal fordul Frédinek Frédi mereven nézi a hátát.

A *márki*: Az asztalfia nagyon kedves, szerény kis fiú volt. Minden nap szépen kezelt csókolt ősz apjának, az asztalnak, amely szülte őt.

Stanci néni (hozza a levelet és átadja Frédinek. Siránkozva): Ezt a levelet írta még csütörtökön . . . így, ahogy te ülsz most itt . . . és másnap . . . (Zsebkendő előkerül.)

Frédi (átveszi a levelet és kegyeletesen fölbehajol. A feje zug, a szemei kápráznak. Csillagokat lát. Egy szót se ért az egészből. E percben újra megjelenik Stanci bácsi feje a barátfülével.)

Stanci néni: Így, ahogy te ülsz most . . . (Csöndesen siránkozik.)

(Egy hang az udvaron, éles és hangos, Naaa, maga ronda!

Püff!

Frédi összeszorított, kék szája szétrobban. Fejét viharos fergeteg kapja el. Minden elsötétül. A levél vizes rongy képében esik ki a földre. Frédi fölugrik, Stanci néni hanyatt esik. Frédi ki a szobából, le a lépcsőn, keresztül az utcákon . . . és torkából fájdalom, retentő bömbölésben harsog a fuldokló röhej . . . mindennek vége . . . most jöjjön a halál és a megsemmisülés . . . és jöjjön a Duna zöld vize . . . és jöjjön a koporsó, a hova begyömöszölik és lenyomják és eltemetik . . . és ahol a csöndben és sötétben és magányban végre, végre kinevetheti magát . . . Hahaha! Bruhahaha! Hehehe . . . he . . . he . . .